

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V kadencja

Druk nr 1352

Warszawa, 23 stycznia 2007 r.

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks wykroczeń oraz ustawy - Kodeks karny.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy panią poseł Katarzynę Marię Piekarską.

(-) Kazimierz Chrzanowski; (-) Grażyna Jolanta Ciemniak; (-) Eugeniusz Czykwin; (-) Tomasz Garbowski; (-) Witold Gintowt-Dziewałtowski; (-) Henryk Gołębiowski; (-) Izabela Jaruga-Nowacka; (-) Sławomir Jeneralski; (-) Ryszard Kalisz; (-) Witold Klepacz; (-) Jan Kochanowski; (-) Janusz Krasoń; (-) Krystian Łuczak; (-) Waław Martyniuk; (-) Henryk Milcarz; (-) Tadeusz Motowidło; (-) Małgorzata Ostrowska; (-) Artur Ostrowski; (-) Sylwester Pawłowski; (-) Jacek Piechota; (-) Katarzyna Maria Piekarska; (-) Stanisław Piosik; (-) Stanisław Rydzoń; (-) Joanna Senyszyn; (-) Stanisław Stec; (-) Władysław Stępień; (-) Włodzimierz Stępień; (-) Marek Strzaliński; (-) Jerzy Szmajdziński; (-) Jolanta Szymanek-Deresz; (-) Marek Wikiński; (-) Ryszard Zbrzyzny; (-) Janusz Zemke.

USTAWA

z dnia 2005 r.

o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks wykroczeń oraz ustawy
- Kodeks karny.

Art. 1.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 34 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędzia penitencjarny uchyla sprzeczną z prawem decyzję organu wymienionego w art. 2 pkt 5 i 6, o ile dotyczy ona osoby pozbawionej wolności albo decyzję organu wymienionego w art. 2 pkt 6, o ile dotyczy ona osoby odbywającej karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.”;

2) art. 69 otrzymuje brzmienie:

„Art. 69. Karę pozbawienia wolności wykonuje się, z zastrzeżeniem art. 87 § 4 i art. 100a-100m w następujących rodzajach zakładów karnych:

- 1) zakładach karnych dla młodocianych,
- 2) zakładach karnych dla odbywających karę po raz pierwszy,
- 3) zakładach karnych dla recydywistów penitencjarnych,
- 4) zakładach karnych dla odbywających karę aresztu wojskowego.”;

3) w rozdziale X po art. 100 dodaje się oddział 3a w brzmieniu:

„Oddział 3a

Kara pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego

Art. 100a. § 1. W razie orzeczenia kary pozbawienia wolności nieprzekraczającej 6 miesięcy sąd może, za zgodą skazanego, orzec o odbyciu tej kary poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego.

§ 2. Przepis §1 stosuje się odpowiednio do skazanego na karę pozbawienia wolności do roku, jeżeli czas pozostały do odbycia tej kary nie jest dłuższy niż 6 miesięcy.

§ 3. Wniosek o udzielenie zezwolenia, o którym mowa w § 4, może złożyć skazany lub jego obrońca, a także sądowy kurator zawodowy lub dyrektor zakładu karnego.

§ 4. Wobec osób, o których mowa w § 1 i 2, w kwestii udzielenia zezwolenia na wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego orzeka sąd penitencjarny.

§ 5. Wniosku skazanego lub jego obrońcy o udzielenie zezwolenia, o którym mowa w § 4, złożonego przed upływem 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia o odmowie udzielenia zezwolenia na odbywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego nie rozpoznaje się aż do upływu tego okresu.

Art. 100b. Przepisy art. 100a § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do sumy dwóch lub więcej niepodlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, które skazany ma odbyć kolejno.

Art. 100c. § 1. W okresie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego skazany:

- 1) nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca zamieszkania lub wskazanego miejsca pobytu, chyba że przepis ustawy stanowi inaczej,
- 2) jest obowiązany do wykonywania obowiązków nałożonych przez sąd; przepis art. 72 § 1 Kodeksu karnego stosuje się odpowiednio,
- 3) ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary, a zwłaszcza obowiązek kontaktowania się z sądowym kuratorem zawodowym,
- 4) ma obowiązek dbania o powierzone urządzenia i środki techniczne, a zwłaszcza nadajnik i odbiornik.

§ 2. Miejsce, czas, rodzaj lub sposób wykonywania nałożonych obowiązków sąd określa po wysłuchaniu skazanego lub jego obrońcy, a także kuratora sądowego oraz przedstawiciela skazanego, o którym mowa w art. 42. Nałożenie obowiązku wymienionego w art. 72 § 1 pkt 6 Kodeksu karnego wymaga nadto zgody skazanego.

§ 3. Skazanego, o którym mowa w § 1, można wzywać lub zawiadamiać telefonicznie pozostawiając odpis nadanego komunikatu z podpisem osoby nadającej.

Art. 100d. § 1. Obowiązek określony w art. 100c § 1 pkt 1 polega na zobowiązaniu skazanego do przebywania w jego miejscu zamieszkania lub w innym wskazanym miejscu. Sąd penitencjarny wyznacza skazanemu przedziały czasu w ciągu doby i w poszczególne dni tygodnia, w których skazany może się oddalić w celu świadczenia pracy, wykonywania praktyk religijnych, sprawowania opieki, pobierania nauki, korzystania z opieki medycznej lub udziału w terapii, bądź w celu dokonania niezbędnych zakupów, a także w innym, ściśle określonym, podobnym celu.

§ 2. Jeżeli skazany zamieszkuje wspólnie z inną osobą lub osobami, do nałożenia obowiązku, o którym mowa w § 1, wymagana jest pisemna zgoda tych osób.

Art. 100e. § 1. Kontrola wykonywania przez skazanego obowiązku wymienionego w art. 100d § 1 sprawowana jest przy użyciu urządzeń elektronicznych. Skazany ma obowiązek noszenia przez cały czas odbywania kary urządzenia elektronicznego - nadajnika, służącego tej kontroli. Urządzenie elektroniczne służące tej kontroli - odbiornik, może być umieszczone także w miejscu zamieszkania skazanego lub w innym wskazanym miejscu. Usunięcie urządzenia elektronicznego służącego kontroli wymaga zgody sędziego penitencjarnego, a w wypadkach niecierpiących zwłoki - sądowego kuratora zawodowego.

§ 2. Czynności materialno-techniczne związane z kontrolą przestrzegania przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu zamieszkania i rejestracji przypadków naruszenia tego obowiązku, w szczególności założenie skazanemu odbiornika, umieszczenie nadajnika w miejscu zamieszkania lub w innym wskazanym miejscu oraz usunięcie tych urządzeń, powierza się wyłącznie upoważnionemu podmiotowi dozoru.

§ 3. Upoważniony podmiot dozoru jest rejestrować każdy przypadek naruszenia przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu zamieszkania lub w innym wskazanym miejscu w wyznaczonym przedziale czasu i informować o tym przypadku sądowego kuratora zawodowego lub sędziego penitencjarnego.

§ 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje urządzeń i środków technicznych, o których mowa w § 1, wskaże upoważnione podmioty dozoru oraz szczegółowy zakres ich praw i obowiązków, mając na uwadze konieczność właściwego gromadzenia, przetwarzania, odtwarzania, przechowywania i zabezpieczenia informacji odnoszących się do przestrzegania przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu zamieszkania w wyznaczonym przedziale czasu, a

także konieczność właściwego zabezpieczenia tych informacji przed utratą, zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem.

Art. 100f. § 1. W razie wyrządzenia przez skazanego, z jego winy, szkody w powierzonych urządzeniach i środkach technicznych, sąd penitencjarny może zobowiązać skazanego do naprawienia tej szkody przez zapłatę określonej kwoty pieniężnej; orzeczenie wraz z uzasadnieniem doręcza się skazanemu.

§ 2. Przepisy art. 120 § 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 100g. § 1. Sąd penitencjarny może w okresie odbywania przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego ustanawiać, rozszerzać lub zmieniać obowiązki wymienione w art. 72 § 1 Kodeksu karnego lub zwolnić od wykonania nałożonych obowiązków, a także oddać skazanego pod dozór sądowego kuratora zawodowego albo od tego dozoru zwolnić.

§ 2. W okresie, o którym mowa w § 1, sądowy kurator zawodowy informuje sąd penitencjarny o zachowaniu skazanego, w szczególności o tym, czy wykonuje on nałożone obowiązki i przestrzega porządku prawnego, a także składa stosowne wnioski dotyczące systemu dozoru elektronicznego.

Art. 100h. § 1. W szczególnie uzasadnionych wypadkach można skazanemu zezwolić na oddalenie się poza miejsce, o którym mowa w art. 100d § 1, na czas nieprzekraczający 5 dni, w miarę potrzeby, w asyście osoby godnej zaufania; art. 140 § 4 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Zezwolenia, o którym mowa w § 1, udziela sędzia penitencjarny, a w wypadkach niecierpiących zwłoki - sądowy kurator zawodowy.

§ 3. W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, sąd penitencjarny może zmienić miejsce, w którym skazany ma przebywać, odbywając karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, a także zmienić przedziały czasu, w których skazany może oddalić się z tego miejsca.

Art. 100i. § 1. Nadzór nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego sprawuje sędzia penitencjarny, a orzekanie w sprawach dotyczących wykonania tej kary należy do sądu penitencjarnego, w którego okręgu kara jest lub ma być wykonywana.

§ 2. Czynności związane z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego wykonuje

sądowy kurator zawodowy; przepisy o kuratorze sądowym stosuje się odpowiednio.

Art. 100j. § 1. Sąd penitencjarny uchyla zezwolenie na odbywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, jeżeli skazany, odbywając karę w tym systemie, popełnił przestępstwo umyślne, za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności.

§ 2. Sąd penitencjarny może uchylić zezwolenie na odbywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, jeżeli skazany, odbywając karę w tym systemie, rażąco narusza porządek prawny, w szczególności popełnił inne przestępstwo lub została orzeczona kara inna niż określona w § 1 albo gdy uchyla się od wykonywania nałożonych obowiązków, orzeczonych środków karnych lub od dozoru sądowego kuratora zawodowego. Przed uchyceniem zezwolenia na odbywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego sąd penitencjarny, o ile uzna to za celowe, wysłuchuje skazanego lub jego obrońcy, a także sądowego kuratora zawodowego oraz przedstawiciela skazanego, o którym mowa w art. 42.

§ 3. W razie uchycenia zezwolenia na odbywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego zalicza się na poczet kary tylko tę część okresu spędzonego na wolności, w czasie której skazany przestrzegał porządku prawnego, a w szczególności wykonywał obowiązek określony w art. 100d § 1.

§ 4. W razie uchycenia zezwolenia na odbywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego ponowne zezwolenie na takie odbywanie kary nie może nastąpić przed upływem roku.

Art. 100k. Jeżeli w okresie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego i w ciągu dalszych 6 miesięcy nie uchylono zezwolenia na wykonanie tej kary w tym systemie, karę pozbawienia wolności uważa się za odbytą.

Art. 100l. W zakresie systemu dozoru elektronicznego stosuje się odpowiednio przepisy art. 169-173, jeżeli przepisy niniejszego oddziału nie stanowią inaczej; przepisu art. 17 nie stosuje się.

Art. 100m. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej oraz ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i administracji określi,

w drodze rozporządzenia, sposób, zakres i tryb wykonywania kar pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, uwzględniając, w szczególności prawidłowość realizacji tego systemu wykonywania kary pozbawienia wolności, sposób eliminowania stwierdzonych uchybień, a zwłaszcza sposoby przeprowadzania i dokumentowania kontroli systemu dozoru elektronicznego oraz warunki i sposoby przechowywania dokumentów z systemu dozoru elektronicznego.”.

Art. 2.

W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz. U. Nr 90, poz. 553, z późn. zm.) w art. 19 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§2. Do wykonania kary aresztu stosuje się odpowiednio przepis art. 62 § 2 Kodeksu karnego”.

Art. 3.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.) po art. 275 dodaje się art. 275a w brzmieniu:

„Art. 275a. §1. Tytułem środka zapobiegawczego można zastosować system dozoru elektronicznego; przepisy Kodeksu karnego wykonawczego dotyczące wykonywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego stosuje się odpowiednio.

§2. Oddany pod system dozoru elektronicznego ma obowiązek stosowania się do wymagań zawartych w postanowieniu sądu lub prokuratora.”

Art. 4.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 90, poz. 553, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 62 dotychczasową treść oznacza, się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Orzekając karę pozbawienia wolności nie przekraczającą 6 miesięcy, sąd może określić jej wykonanie poza zakładem karnym w ramach systemu dozoru elektronicznego.”;

2) w art. 322 po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Do wykonania kary aresztu wojskowego stosuje się odpowiednio przepis art. 62 § 2.”;

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 2006 r.

UZASADNIENIE

Zakres przedmiotowy proponowanej nowelizacji obejmuje wprowadzenie do katalogu systemów wykonywania kary pozbawienia wolności całkowicie nowego systemu wykonywania krótkoterminowej kary pozbawienia wolności, pozwalającego na pobyt skazanego poza zakładem karnym, a jednocześnie na daleko idące ograniczenie jego swobody poprzez kontrolę przebywania przez niego w wyznaczonym mu miejscu i czasie (system dozoru elektronicznego). Od niedawna takie rozwiązania prawne na trwałe ugruntowały swój byt w porządku prawnym innych krajów Unii Europejskiej, w szczególności w systemie penitencjarnym Szwecji, Wielkiej Brytanii i Francji.

Dotychczasowe doświadczenia innych krajów Unii Europejskiej wskazują, że wykonywanie krótkoterminowej kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego jest najbardziej dolegliwym dla przestępcy sposobem ograniczenia wolności bez zupełnego jej izolacyjnego pozbawienia w zakładzie karnym. Takie stosowanie systemu dozoru elektronicznego wobec sprawców drobnych przestępstw zamiast izolacyjnej kary pozbawienia wolności prowadzi w oczywisty sposób do zmniejszenia populacji faktycznie osadzonych w zakładach karnych. Pogląd ten na terenie polskim może okazać się szczególnie trafny w odniesieniu do skazanych, wobec których orzekanie kary grzywny lub kary ograniczenia wolności jest niecelowe, ze względu na oczywistą nieskuteczność egzekwowania tego typu dolegliwości lub tych, którzy odbywają zastępczą karę pozbawienia wolności za nieuiszczoną karę grzywny. Dotyczy to zwłaszcza osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych, które w powszechnym przekonaniu pozostają bezkarne, o ile nie zostaną osadzone w zakładzie karnym. Z kolei, w przypadku skazanych, którzy mają stałą pracę lub uczą się, dozór elektroniczny stanowi oddziałyującą wychowawczo represję karną, a jednocześnie nie powoduje zerwania przez skazanego więzi społeczno-ekonomicznych, do czego prowadzi izolacja więzienna. System dozoru elektronicznego jest do statecznie dolegliwy, by zadośćuczynić postulatowi sprawiedliwej odpłaty, a przy tym nie zdejmując z ukaranego obowiązku samokontroli, co dobrze służy wdrożeniu go do przestrzegania porządku prawnego. Pozostawanie przez skazanego poza zakładem karnym pod kontrolą elektroniczną nie niesie ze sobą tych negatywnych skutków społecznych, które towarzyszą krótkiej nawet izolacji więziennej, takich jak np. wzajemna demoralizacja skazanych, osłabienie więzi rodzinnych, degradacja ekonomiczna, przerwa w nauce.

Używane w celu w kontroli podporządkowania się skazanemu nałożonemu nań obowiązkowi pozostawania w wyznaczonym czasie w ciągu doby we wskazanym mu miejscu systemy urządzeń składają się z trzech zasadniczych części: nadajnika, odbiornika podłączonego do konwencjonalnej linii telefonicznej lub telefonu komórkowego oraz komputera przyjmującego za pośrednictwem linii telefonicznej lub sieci telefonii komórkowej

sygnały z odbiornika. Odbiornik montowany jest na stałe w mieszkaniu monitorowanego. W systemie komputerowym programowane są przedziały czasu, w jakich monitorowany powinien przebywać w zasięgu odbiornika. Nadajnik ma formę bransolety noszonej przez monitorowanego na nadgarstku lub na kostce. Nie można go zdjąć bez uszkodzenia. Wysyła do odbiornika sygnały drogą radiową. Jeżeli monitorowany uszkodzi nadajnik lub oddali się od odbiornika poza ustalony zasięg, odbiornik wysyła sygnał do komputera. System komputerowy sprawdza, czy monitorowany powinien tym czasie przybywać w mieszkaniu i w razie naruszenia ustalonych zasad odnotowuje samowolne oddalenie się monitorowanego. Informacja ta jest przekazywana funkcjonariuszowi prowadzącemu związane z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, czyli w proponowanym projekcie sądowemu kuratorowi zawodowemu.

Podmioty na które oddziałuje proponowana zmiana.

Wprowadzenie systemu dozoru elektronicznego wpłynie bezpośrednio na wzrost obciążenia pracą sądów penitencjarnych i kuratorów sądowych. Analiza danych statystycznych za lata 1999-2003 upoważnia do prognozy, że karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego obywać będzie około 20 000 skazanych.

W 2003 wpływ spraw w sądach penitencjarnych wyniósł 134 rys. Wzrost ilości spraw wyniesie więc poniżej 15 %.

W 2003 roku pod dozorem 16 472 społecznych i 1 914 zawodowych kuratorów sądowych pozostawało 224 414 skazanych z warunkowym zawieszeniem wykonania kary pozbawienia wolności i 37 030 warunkowo zwolnionych. Roczny wzrost ilości spraw prowadzonych przez kuratorów szacować należy na nie więcej niż 10 %.

Zmaleje natomiast obciążenie pracą funkcjonariuszy służby więziennej, gdyż wydatnie zmniejszy się populacja osadzonych. Mając na uwadze występujące dziś w zakładach karnych przepełnienie, wynikiem proponowanej zmiany będzie nie tyle potrzeba zmniejszenia liczby funkcjonariuszy Służby Więziennej, co zaniechanie zwiększania tej liczby i zatrudniania w godzinach nadliczbowych.

Standardy międzynarodowe

Proponowana zmiana wychodzi naprzeciw postulatom zawartym w tzw. Zasadach Tokijskich, czyli w Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ 45/110 z dnia 14 grudnia 1990 r. (Wzorcowe reguły minimalne Narodów Zjednoczonych dotyczące środków o charakterze

nieizolacyjnym). W zasadach tych przyjęto, że państwa Członkowskie rozwiną w ramach własnych systemów prawnych środki o charakterze nieizolacyjnym, aby przez stworzenie alternatywnych możliwości ograniczyć stosowanie kary pozbawienia wolności i zrationalizować politykę wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, mając na względzie przestrzeganie praw człowieka, wymagania społecznego poczucia sprawiedliwości oraz potrzeby resocjalizacyjne sprawcy przestępstwa.

W 1999 r. Komitet Ministrów Rady Europy w Rekomendacji Dz. U. nr R (99) 22 w sprawie przepelnienia więzień i szybkiego wzrostu populacji więźniów zalecił stosowanie dozoru elektronicznego jako jednego ze sposobów zmniejszenia ilości osadzonych w zakładach karnych.

System dozoru elektronicznego jest humanitarną alternatywą dla pozbawienia wolności. Nie wydaje się, by przewidziane w tym systemie ograniczenie swobody skazanego stanowiło dalej idącą ingerencję w sferę jego prywatności i mogło naruszać jego godność bardziej, niż zastosowanie sankcji izolacyjnej. Jak dotąd, mimo kilkuletniej już historii stosowania dozoru elektronicznego w krajach europejskich, Europejski Trybunał Praw Człowieka nie zajmował się kwestią zgodności tego sposobu wykonywania kary pozbawienia wolności z postanowieniami Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Trzeba mieć na uwadze, że proponowana zmiana to remedium dla największego obecnie zagrożenia dla poszanowania podstawowych praw i wolności skazanych, jakim jest przeludnienie w zakładach karnych. Senat Rzeczypospolitej wskazał: „Dramatyczna jest sytuacja w zakładach karnych, gdzie ogromne przeludnienie uniemożliwia działalność resocjalizacyjną, kierując cały wysiłek służby więziennej na zapewnienie spokoju i bezpieczeństwa osadzonych i personelu. Kompromitacją państwa grozi istniejąca sytuacja, gdy około 25 tys. skazanych na karę pozbawienia wolności, z różnych przyczyn nie odbywa tej kary, a których w razie ustąpienia tych przyczyn nie pomieściłyby istniejące zakłady karne. Jednocześnie w zakładach tych przebywają osoby skazane na karę pozbawienia wolności za uchylanie się od płacenia alimentów, które nie pracują i nadal nie płacą alimentów oraz sprawcy drobnych przestępstw, którym zamieniono nie uiszczoną grzywnę na zastępczą karę pozbawienia wolności oraz tymczasowo aresztowani podejrzani o drobne przestępstwa, którzy uchylają się od wymiaru sprawiedliwości”.

W raporcie Komisarza Praw Człowieka Rady Europy z wizyty w Polsce w dniach 18-22 listopada 2002 r. zwrócono uwagę na trudne warunki bytowe skazanych w zakładach karnych wynikające z przeludnienia, a także zalecono rozwijanie systemu kar alternatywnych dla pozbawienia wolności.

Średnia liczba osadzonych na 100 000 mieszkańców w 2003r. sięgnęła w Polsce 213. Ten sam wskaźnik w Wielkiej Brytanii (najwyższy w UE) wyniósł 138. w Hiszpanii 126, w Niemczech 96, w Holandii 93, we Francji - 85, w Danii 59 (najniższy w UE).

Finansowanie i skutki dla budżetu Państwa

W budżecie na 2005 r. zarezerwowano środki na inwestycje, dzięki którym ma przybyć 1500 miejsc dla więźniów. Rozważa się 5-letni plan rozbudowy więzień- przez dobudowanie nowych pawilonów. Do 2009 r. ma być w ten sposób pozyskanych 10 tys. cel. Obecnie Centralny Zarząd Służby Więziennej dysponuje 68 561 miejscami odpowiadającymi normom określonym w Kodeksie karnym wykonawczym (tj. 3 m² na osadzonego). Na dzień 31 grudnia 2004 r. w zakładach karnych przebywało 80 231 więźniów. Z osadzonymi w zakładach karnych i aresztach śledczych pracuje ponad 20 000 funkcjonariuszy służby więziennej. Koszt utrzymania więźnia przypadający na bezpośrednie potrzeby (odzież, bielizn; żywienie, leki) wyniósł w 2003 r. 163 zł. Natomiast koszt całkowity po wliczeniu płac funkcjonariuszy i pracowników więziennych oraz kosztów związanych z administracją więzienną, w zależności od zakładu karnego, wyniósł w 2003 r. ok. 1500 zł miesięcznie. Wprowadzenie system dozoru elektronicznego zredukuje wielkość populacji osadzonych. Środki planowane na utrzymanie w zakładach karnych tej części skazanych, która będzie odbywać krótkoterminową karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego oraz środki zaoszczędzone na skutek wyeliminowania potrzeby rozbudowy zakładów karnych powinny być w przypadku tych, którzy spożytkowane na sfinansowanie działania tego systemu.

Na rzeczywiste koszty elektronicznego odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego składać się będą wydatki związane z techniczną stroną przedsięwzięcia to jest instalacją odpowiednich urządzeń i utrzymaniem infrastruktury niezbędnej do recepcji sygnałów wskazujących na złamanie przez skazanego nałożonych na niego ograniczeń co do przemieszczania się oraz wydatki związane z dalej idącym oddziaływaniem resocjalizacyjnym to jest przede wszystkim z wynagrodzeniem kuratorów sądowych. Na przykład w Szwecji ogólny dzienny koszt nadzoru elektronicznego sięga 70 €, z czego obsługa techniczna kosztuje tylko 6 €. Wydatki związane ze stroną techniczną ustalane są poprzez reguły wolnego rynku, w drodze procedury przetargowej. Wskazanie kosztu detalicznego urządzenia do monitoringu jest niemożliwe, gdyż sprzęt ten nie występuje w swobodnym obrocie i produkowany jest wyłącznie na potrzeby związane z konkretnym kontraktem zawartym przez producenta z agendą rządową lub podmiotem dozoruującym.

W Wielkiej Brytanii w ciągu 16 miesięcy stosowania nadzoru elektronicznego na dużą skalę (rozpoczęto w 1 999r) oszczędności uzyskane w wyniku zwolnienia miejsc w zakładach karnych wyniosły 84,6 mln „, co po zbilansowaniu z wydatkami pozwoliło zaoszczędzić 49,2 mln f. W Szwecji oszczędności z tego tytułu w latach 1997-2003 wyniosły od 80 do 90 mln Koron rocznie.

Przeciętne dzienne koszty nadzoru elektronicznego w krajach europejskich (dane z maja 2003 r.) w Anglii i Walii wyniosły 50 €, w Szwecji 70 €, w Belgii od 35 do 40 €, W Portugalii 14 €, natomiast w Hiszpanii tylko 6 €.

Porównanie kosztów dozoru elektronicznego do kosztów pobytu osadzonego w zakładzie karnym wskazuje, że to pierwsze rozwiązanie jest w sposób istotny tańsze. Doświadczenia brytyjskie pozwalają szacować, że całkowity, przeciętny dla wszystkich przypadków stosowania monitoringu koszt wynosi około 45% kosztów izolacji w zakładzie zamkniętym w takim samym okresie. W Szwecji relacja ta jest wyższa i sięga 50%.

Poza oceną dziennego kosztu nadzoru elektronicznego pozostają oszczędności związane z zaniechaniem budowy nowych zakładów karnych, co byłoby inaczej konieczne dla redukcji występującego przepełnienia. W Anglii i Walii. W ciągu pierwszych 16 miesięcy stosowania dozoru elektronicznego zwolniono 2600 miejsc w zakładach karnych. W Szwecji, upowszechnienie monitoringu elektronicznego w latach 1994 -2002 doprowadziło do zwolnienia 400 miejsc i w konsekwencji do zamknięcia 10 małych zakładów karnych.

Zgodność z regulacjami prawnymi Unii Europejskiej

Prawo wspólnotowe oraz postanowienia Układu Europejskiego nie obejmują materii będącej przedmiotem regulacji niniejszego projektu ustawy.

Warszawa, 25 stycznia 2007 r.

BAS – WAEM – 237/07

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia
w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu
ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks
wykroczeń oraz ustawy – Kodeks karny (przedstawiciel wnioskodawców:
poseł Katarzyna Maria Piekarska)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Monitor Polski z 2002 r., Nr 23, poz. 398 z późn. zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy zakłada dokonanie zmian w ustawach:

- a) z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, ze zmianami);
- b) z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. Nr 12, poz. 114, ze zmianami);
- c) z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zmianami)
- d) z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 90, poz. 553, ze zmianami).

Projektowane zmiany mają na celu wprowadzenie do polskiego systemu prawnego możliwości orzekania i odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

2. Stan prawa wspólnotowego w materii objętej projektem

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje materii będącej przedmiotem projektu ustawy.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego

Projekt ustawy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

4. Konkluzje

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks wykroczeń oraz ustawy – Kodeks karny nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Deskrytory bazy REX: Unia Europejska, kodeks karny, kara

Warszawa, 25 stycznia 2007 r.

BAS – WAEM – 238/07

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia
w sprawie czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks wykroczeń oraz ustawy – Kodeks karny (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Katarzyna Maria Piekarska) jest projektem wykonującym prawo Unii Europejskiej

Projekt ustawy zakłada dokonanie zmian w ustawach:

- a) z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, ze zmianami);
- b) z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. Nr 12, poz. 114, ze zmianami);
- c) z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zmianami)
- d) z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 90, poz. 553, ze zmianami).

Projektowane zmiany mają na celu wprowadzenie do polskiego systemu prawnego możliwości orzekania i odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Projekt ustawy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie jest projektem wykonującym prawo Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski